

Remissvar om betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen instämmer i utredningens förslag om de nya ansvarsområden som åläggs myndigheten.

Gällande förslaget om att Kemikalieinspektionen ska bistå Boverket med kompetens kring kemiska toxikologiska frågeställningar vill vi tydliggöra att vi uppfattar förslaget som att myndigheten inte tilldelas något ansvar för utförande av marknadskontroll för detta område. Förslaget aktualiserar frågor om sekretess och tillträdesrätt till lokaler, vilka inte närmre redogörs för i utredningen. För att myndigheten ska kunna fullgöra uppdraget att bistå Boverket i denna marknadskontroll är det mycket viktigt att dessa frågor utreds och att ansvarsfördelningen mellan myndigheterna preciseras.

Kemikalieinspektionen poängterar också att utredningens förslag om utökade resurser till de berörda myndigheterna är en viktig förutsättning för genomförandet.

Kemikalieinspektionen föreslår att Boverket respektive Livsmedelsverket samråder med Kemikalieinspektionen innan föreskrifter som aktualiseras i utredningen meddelas.

Synpunkter

Kemikalieinspektionen välkomnar utredningens ansats att tydliggöra ansvarsområden för berörda myndigheter inom dricksvattendirektivet. Då dricksvattendirektivets bestämmelser förväntas kompletteras med sex olika genomförandeakter, har det varit svårt för utredningen att vara konkret på många områden. Osäkerheten i dricksvattendirektivets slutliga utformning gör det i vissa fall svårt för Kemikalieinspektionen att ta ställning till de förslag som utredningen lämnar och bedöma exakt hur de kommer påverka olika myndigheters arbete. Givet dessa osäkerheter samt utredningens omfattning har Kemikalieinspektionen valt att lämna synpunkter på de områden där myndigheten berörs direkt av utredningens förslag.

I avsnitt 11.5.1 i utredningen redogörs för vissa begrepp som saknar definition i direktivet. Kemikalieinspektionen noterar att det i både direktivet och det svenska genomförandet saknas viktiga definitioner eller hänvisningar till redan existerande relevanta definitioner. I direktivet avses exempelvis med utgångämne *ett ämne som tillsatts avsiktligt vid framställningen av organiska material eller av tillsatsmedel för cementbaserade material*. Det saknas dock en definition av *ämne* i direktivet. Direktivet har inte heller någon hänvisning till definitionen av *ämne* i förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach-förordningen)¹. Vidare är det oklart hur definitionen av kemisk produkt 14 kap 2 § i miljöbalken (1998:808) förhåller sig till direktivet.

Avsnitt 1.9

Utredningen föreslår att Kemikalieinspektionen ska ansvara för Sveriges ansökningar om att föra upp eller ta bort ämnen, sammansättningar och beståndsdelar från de europeiska positivlistorna samt ge vägledning till ekonomiska aktörer som vill göra sådana ansökningar. Kemikalieinspektionen delar utredningens bedömning att detta nya ansvarsområde är i linje med myndighetens instruktion och kompetens. Experter från Kemikalieinspektionen ingår redan i Echas riskbedömningskommitté och i den undergrupp till kommissionens expertgrupp för implementeringen av dricksvattendirektivet som kommer bistå kommissionen i arbetet med att ta fram de europeiska positivlistorna vilket också gör det rimligt att denna uppgift hamnar hos Kemikalieinspektionen. Då arbetet med att upprätta dessa positivlistor kan bli mycket omfattande vill Kemikalieinspektionen dock understryka att utredningens förslag om utökade resurser till de berörda myndigheterna är en viktig förutsättning för genomförandet av förslaget.

Avsnitt 1.10

Av utredningens förslag framgår att Kemikalieinspektionen ska bistå Boverket med kemisk och toxikologisk kompetens i marknadskontrollen av artikel 11 i direktivet. Kemikalieinspektionen instämmer med utredningens bedömning att Boverket kan behöva stöd i dessa frågor och vill tydliggöra att vi uppfattar förslaget som att myndigheten inte tilldelas något ansvar för utförande av marknadskontroll på detta område. Förslaget aktualiserar frågor om sekretess och tillträdesrätt till lokaler, vilka inte närmre redogörs för i utredningen. För att myndigheten ska kunna fullgöra uppdraget att bistå Boverket i denna marknadskontroll är det viktigt att dessa frågor utreds och att ansvarsfördelningen mellan myndigheterna preciseras. Skulle Kemikalieinspektionens stöd i detta arbete bli substantiellt bör medel avsättas för vårt arbete, exempelvis genom att det skrivs in i Boverkets regleringsbrev.

Kemikalieinspektionen noterar att artikel 11 i direktivet avser *material* som kommer i kontakt med dricksvatten, med undantag för punkt 7 som i stället hänvisar till begreppet *produkter*. I detta sammanhang noteras att det marknadskontrollansvar som tilldelas Boverket med avseende på artikel 11 är avgränsat till *byggeprodukter* utifrån

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) och inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet.

utformningen av 8 kap 3 § i förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen.

Boverket föreslås få bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om sådana material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med dricksvatten som avses i artikel 11 i direktivet. Eftersom artikeln syftar till att reglera förekomsten av utgångsämnen, sammansättningar eller beståndsdelar i material i kontakt med dricksvatten för att skydda människors hälsa, föreslår Kemikalieinspektionen att Boverket ska samråda med Kemikalieinspektionen innan sådana föreskrifter beslutas.

Avsnitt 12.2.2

På sida 283 i utredningen anges att EU:s biocidförordning kräver godkännande för tillhandahållande på marknaden av en biocidprodukt. Kemikalieinspektionen vill uppmärksamma att EU:s biocidförordning även kräver godkännande för användning av biocidprodukter. När en biocidprodukt genereras på plats (in situ) genom en maskin, eller blandning av allmänkemikalier som i sig inte säljs som biocidprodukter, krävs godkännande för själva användningen av den in situ-genererade biocidprodukten. Många användare saknar kunskap om detta godkännandekrav, vilket leder till brister i efterlevnaden.

Kemikalieinspektionen föreslår att Livsmedelsverket ska samråda med Kemikalieinspektionen innan myndigheten meddelar föreskrifter om dricksvatten. Villkor för halter och användningsområden för biocidprodukter som används i dricksvattenproduktionen (t.ex. desinfektionsmedel) kan fastställas både i ett ämnesgodkännande och ett produktgodkännande enligt EU:s biocidförordning. Vissa av dessa villkor kan bli bindande för samtliga medlemsstater i EU. Det är därför viktigt att dessa villkor harmoniserar med eventuella nationella begränsningar för dricksvatten gällande biocidprodukter. Vidare omfattas processkemikalier som används för till exempel vattenberedning av Reach-förordningen, vilket inte nämns i utredningen. Utan ett tydligt samrådsförfarande på detta område kan till exempel ett desinfektionsmedel bli godkänt med villkor som inte överensstämmer med Livsmedelsverkets föreskrifter.

I detta ärende har generaldirektören Per Ängquist beslutat. Robin Vestergren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också juristen Elsa Rosén, juristen Sara Björkstrand, Bert-Ove Lund, Charlotte Bergkvist och Erik Gravenfors deltagit.

Per Ängquist

Robin Vestergren

Beslutet är på grund av rådande situation med coronaviruset inte signerat.